HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ולא האשה בכתובתה. לא בשבח שהשביחו אם חיים שוין הנכסים בשעת מיתת בעלה כדי שיעור כתובה וחמ"ל כשהשביחו חיים נוטלת אלא כמה שהיו שוין ולא ברעוי כשמוחזק: **ולא הבנות** לזון את אמה שהיה לה מאיש אחר ממש כשיש חיים ניזונת ממנו אלא לפי מה שהנכסים שוין לא בשבח ולא ברעוי: **ולא היבם.** שנוטל פי שיש חלקן ויתר ממה שייבם את אשתו [במלק] אחיו נוטל [ב] בשבח ולא ברעוי: **ולוקח אין נוטלים כו'.** מפרש בגמ' [ע"ב] למאי נקיט ליה: **גמ' כי הוה רחמים חונו ולו משפט הבכורה.** משמע לתלמידיה קאי כלומר בנכסיו משפט הבכורה ולא בנכסי אשתו: **גו.** לקמ' בשעת מיתה: **בעל חוב.** שהלוה לחבירו מעות ומכר לזה הנכסים והשביחום לקוחות טורף בעל חוב קודם והשבח והך אשה נמי בעלת חוב היא: **מקולי כתובה.** זה אחד מקולי כתובה: **כבור קרייה רחמנא.** שהרי נאמר (שם:) כבור קרייה רחמנא ודינו כבכור לזה יטול בראוי ובשבח בין מיתת לחייבום: **והרי קס.** משמע שבשבח אשת אחיו כמוה [ד] פי שיש בנכסים ברשותו וכי אשתה ברשותו [ד] אשתה קרקע בין גדו מעות דמלוה לה חשיבא רחוי לגבי כתובה אלא מוחזק ממנה דמלוה מוחזקת [ה] לגבי כתובה גובה אשה כתובתה ממלוה יתומים בזמ"ז לפי גדו מעות מכח תקנת הגאונים דכיון דעשו מטלטלי כמקרקעי ה"ל מטלטלי שגבו יתומים בחוב לחייבם משועבדים להן [ו] (מהוזין) משועבדים מ"ט כלומר גבאן מחיים ולכבי ליכא למימר דליכא למיגבי אלא מהוזין דלא לענין כתובה כמו לשאר בריים מיהו קשה מ"מ הוו תרי חומרי בכתובה שתקנו הגאונים שתגבה אשה ממטלטלי דיתמי [ז] ואי טעון שתגבה לפי' ממלוה שבעל כשגבו יתומים מעות מדר' נתן [ח] ל"ל לגמרי עשו הגאונים כמקרקעי ועוד אכ"מ שאומר שתקנת הגאונים לתוקיפתא אינם תרי חומרי כלל ועכ"פ שאמרתי כי גם בלא זה יתומי מכח תקנת הגאונים אין להוכיח כ"כ שיהו מטלטלי שגבו יתומים בחובת תביעה משועבדת בעכ"מ ולכתובת אשה מטעם דר' נתן כמו קרקע כשגבו קרקע כיון דלאיש שיעבוד קרקע לענין טריפה מלקוחות טפי משיעבוד מטלטלי אך [ט] ים להוכיח מאשה גובה ממלוה מהיכא דלכתובת כמו שפירשתי וכן עמא דבר להגבות נכסים ממלוה אל בעליהן [י]: **ולא האשה בכתובתה ולא הבנות במזונותיהן ולא היבם.** הא לגלא מילתא [יא] בעלים לאמר רב פפא אית [יב] נוחלין (ב"ב דף קכה: ושם ד"ה לאמר) הלכתא אין הבעל נוטל בראוי כשמוחזק משום דשבח נוטל כדפירש רבינו שמואל שהם לכיון לאין יורש לגלא הוא זוכה בנכסים מיד ובירושתו [יב] נמי לשבח ורגלא דכיון שאין הבעל נוטל בראוי כמו כן אינו נוטל ממלוה לשבח מפי' מה שהלוותה מנכסי מלוג שלה כשהיו תחתיו כדמוכח בשור שנגח ד' ור' (ב"ק דף מב:) שאינו יורש נזקי שבח [יג] (לרבנן) משום דהוה כמלוה דמדמי רחוי לבכור לרחוי לדגבי בעל דמייתי התם גבי בעל פלוגתא דרבי ורבנן דגבי בכור בים נוחלין (ב"ב דף קכד.) [יד] דלרבי [טו] לריך לחוקמה בגירסא משום דלא בחיים לידה במייט הוה עליהם תורת נכסי מלוג כדמוכח בבכורות יט [טז] פסוקא [יז] דיליפינן מהדדי ורבנן משני לה רחוי מע"ג שהם [יח] המזקין שלה בחיים לידה במייט הוה עליהם תורת נכסי מלוג כדמוכח מתני' דמליאת האשה (כתובות דף סה:) והמי לשכב [יט] בים נוחלין (ב"ב דף קכד:) בעל דחיירי בים ונקט בכור שאינו נוטל פי שיש במלוה לפי משום דס"ל דבעל שקיל במלוה דהא ודאי לא שקיל כדפרישית אלא לפי שנקט גבי בכור פסקא דמלוה משום דלגבי בכור פליגי הא לחמורי התם בהיות שמעתא אשמעתא ולהכי בעבדים לבעל ונקט גבי בכור פסקא דמלוה משום דלגבי בכור פליגי הא לחמורי כשמוחזק ואין נוטלין במלוה משום דלגבי בכור משום שלימה היא כדמתן הכא לאין נוטל בראוי ובכור נוטל בראוי לא משכח לה אלא בבריית אלא מימרא היא בפ' יש נוחלין (שם דף קיג.) דל"ר אמרו ר' יוחנן [כ] ומטו בה משמיה דר' יהושע מנין לבעל שאינו נוטל בראוי כשמוחזק שנאמר [כא] טוליד לית ליה וגו': **והאמר שמואל** [כב] **בעל חוב גובה את השבח מקולי כתובה שנו כאן.** ביתומים ליכי הכא דומיא דבנות במזונותיהן דמזון המשה והבנות אין גובין מנכסים משועבדים [כג] כדתנן בפ' הנושא בכתובות (דף קט:) ובקונטרס פירש מזון הבנות כגון נשא אשה ופסק לזון בתה ולפירושו אין רלייתה [כד] דמתני' חיילי שפיר בשבח לקוחות ואין לזון בנות משמע כן [כה] דמה ליה בנות יותר מבן דהכי נמי בן חם פסק עם אשתו כי היכי דקתני גבי ממשה גובין מן הממולרין והמקבל עליו לזון בת אשתו ובן אשתו ולא הוה ליה למיתקן בנות לזון רבים אלא למיתני ולא בת אשתו ממזונותיה ללזון בנות משמע מזון הבנות דתנן בהניזקין (גיטין מח:) שאוכלת בתגאי ב"ד כדתנן בפ' נערה שנתפתתה (כתובות דף נב:) לא כתב לה בן נוקבן דיהוידן ליכי מינאי כו' חייב מפני שהוא תנאי ב"ד [כו] לפרוך הכא טעמא משום דתנאי כתובה [כז] ובתה הניזונית בפסק עם אשתו לזון את בתה חמש שנים לא מקרי תנאי כתובה דלימה ניזונית מכח שהיא בתה לחפי' בת מחרים היתה ניזונית מן פסק עליה עם אשתו שהיא כב"ח אלא ממזון [כח] הבת שהוא תנאי ב"ד לחיירי והכא לגבי ממשעבדי כדתנן בגיטין בהניזקין (דף מח:) וכבתובות פ' הנושא (דף קט:) ורבינו פירש שבת כי אם קרן היינו מיתמי ולא מלקוחות ודומיא דהכא לחיירי בכתובה אלא גבית משום דמקולי כתובה שנו כאן כדלמר טעמא משמע מכל ב"ח גובה שבת [כט] כדלמר שמואל ופפ' מיתמי כדפרישית דבמתני עסקינן ואע"ג דלמר בפרק קמא דב"מ (דף טו.) דבעל חוב גובה שבת מלקוחות שכן כתב לו מוכר לגלוקח אלא מיקום ומיספי ומימרוך זבית אלין אינון עמליהון ושבחיהון דאל המקבל מתנה לגלא כתב לה הכי לגי כיון דחיין לו על מי לחזור מהאי טעמא גופיה [ל] דלגי מיתמי [לא] דחיין להם על מי לחזור יש לחלק בין יורש למקבל מתנה דיורש כריעה דלחזור הוי ויש לו לב"ח לגבות את השבח ממנו כמו מלביו ומשום נעילת דלת [לב] לריך לתקן שיגבה מהן את השבח יותר ממקבל מתנה לגלא שייך [לג] ולא דהמרינן בפרק המקבל (ב"מ דף קי.) יתומים לומרים לנו השבחנו ובעל חוב לומר בפרק תנאי כתובה [לד] הבת שהוא תנאי ב"ד שמעמיד שבח לאחרים כב"ח לגלא ממזון [לה] הבת שהוא תנאי ב"ד שמואל ג' שמין להם את השבח ומעלין לומם בדמים הלו הם נכור לפשוט ובעל חוב ליתומים וב"ח ללקוחות ומהכוח דשמואל מייתי התם [לו] דלי לייתו יתמי דלייה לחיובה לחשבח דמי מלקינן להו משמע שלשהן עין אחד בחפוחיקי [לז] דפריך עליה מי אמר שמואל ב"ח לגוקח יהיב ליה שבחא והאמר שמואל ב"ח גובה מן השבח ומשני הכא במאי עסקינן בשעשאה לפותיקי [לח] ג' (כי) הא דאמר ב"ח גובה שבח כגון דל"ל לו יהא לך פרעון אלא מזו וכשגיע זמן הויא ליה כמלן דגבי [לט] ושאר [מ] שלו ב"ח ועטרה שלא ברשות וגרע כמו שלו ב"ח כמה שנעשית לפותיקי למשום דהויא כמלן דגבי לריך לשלם לחי השבח אין ליתומים כין ללקוחות והיינו דקאמר בחמילת הסוגיא גבי יתומים מרעא כיון דלגבייהו דשמואל גם בקונטרס פי' [מא] עלה לכשנעשית לפותיקי מוכח דלכלקמן בשמעתין ומה שהיקר הש"ס בתחלת הקושיא דשמואל [מב] הא למסקנא הא דלא מסקינן כי מקי במסקנא למוקמינן לה בשעשאו לפותיקי ומסיק בה שיעור מרעא ושבחא לריך לשלם ליתומים וללקוחות כמי שבחן לכפרי' ועוד דעל כרחין לך [מג] יתומים מוחרים אלו השבחנו לא מסקינן בה שיעור מרעא ושבחא דב"ח מפילו חביבה השבית לא מקיל דעל ידי מסקינן

ולא האשה אבכתובתה [ב]ולא הבנות במזונותיהן [ג]ולא (את) היבם וכולם אין נוטלין בשבח ולא בראוי כבמוחזק: **גמ'** מ"ט אמר קרא [ו] ולו משפט הבכורה לאיש ואין משפט הבכורה לאשה ואינו נוטל בשבח דכתיב בכל אשר ימצא לו ולא בראוי כבמוחזק דכתיב בכל אשר ימצא לו ולא האשה בכתובתה איני והאמר שמואל [ד]בעל חוב גובה את השבח א"ר אבא [ה]מקולי כתובה שנו כאן: ולא הבנות במזונותיהן: מ"ט תנאי כתובה ככתובה דמי: ולא (את) היבם: מ"ט כבור קרייה רחמנא אמר אביי ל"ש אלא בשבח ששבחו נכסים בין מיתה ליבום אבל [ו] דבין יבום לחלוקה שקיל מ"ט [ז]יקום על שם אחיו המת אמר רחמנא והרי קם רבא אמר אפי' [ח] דבין יבום לחלוקה נמי לא שקיל מ"ט כבכור מה בכור אין לו קודם חלוקה אף יבם נמי אין לו קודם חלוקה: וכולם אין נוטלין בשבח: לאיתויי

ממנה דמלוה מוחזקת [ט] לגבי כתובה גובה אשה כתובתה ממלוה יתומים בזמ"ז לפי גדו מעות מכח תקנת הגאונים דכיון דעשו מטלטלי כמקרקעי ה"ל מטלטלי שגבו יתומים בחוב לחייבם משועבדים לבעל חובו לחייבם [י] מדר' נתן דמ"ט